

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת נעמה לזימי

פ/25/5376

הצעת חוק העונשין (תיקון – ביטול עבירת מעשה סדום ושינוי מושגי בעבירות בעילה),
התשפ"ה–2025

תיקון סעיף 345 .1 בחוק העונשין, התשל"ז–1977¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 345 –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) ברישה, במקום "הבועל אשה –" יבוא "האונס אדם, דינו – מאסר שש עשרה שנים; בסימן זה, "האונס" – מי שחודר לגוף של אישה או גבר באחת מהנסיבות האלה:";

(ב) בפסקה (1), במקום "בהסכמתה החופשית" יבוא "בהסכמה חופשית";

(ג) בפסקה (2), במקום "בהסכמת האשה" יבוא "בהסכמה";

(ד) בפסקה (3), במקום "כשהאשה היא קטינה" יבוא "בקטין או קטינה", במקום "לה" יבוא "להם" ובמקום "בהסכמתה" יבוא "בהסכמה";

(ה) בפסקה (4), במקום "שרויה האישה" יבוא "שרויים" והמילה "ממנה" – תימחק;

(ו) בפסקה (5), במקום "היותה חולת נפש או לקויה בשכלה" יבוא "היותם במצב נפשי או מוגבלות סוציו-פסיכיאטרית אשר בשלם לא הייתה ההסכמה הסכמה חופשית";

(ז) הסיפה החל במילים "הרי הוא אונס" – תימחק;

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ח) בסופו יבוא "בסימן זה, "חודר" – המחדיר איבר מאברי הגוף או חפץ לאיבר המין הנשי או לפי הטבעת של אדם, או המחדיר איבר מין לפיו של אדם." ;

(2) בסעיף קטן (ב) –

(א) בפסקה (1), במקום "בקטינה" יבוא "בקטין או בקטינה" ובמקום "לה" יבוא "להם" ;

(ב) בפסקה (4), במקום "באשה" יבוא "באשה או בגבר" ;

(3) סעיף קטן (ג) – בטל.

2. תיקון סעיף 346 בסעיף 346 לחוק העיקרי –

(1) במקום כותרת השוליים יבוא "חדירה אסורה תוך ניצול" ;

(2) בסעיף קטן (א) –

(א) בפסקה (1), בכל מקום, במקום "הבועל קטינה" יבוא "החודר לגופו של קטין או קטינה", במקום "לה" יבוא "להם" ובמקום "והיא אינה נשואה לו" יבוא "והם אינם נשואים לו" ;

(ב) בפסקה (2), בכל מקום, במקום "לה" יבוא "להם", במקום "שבעל קטינה" יבוא "החודר לגופו של קטין או קטינה" ובמקום "לקטינה" יבוא "לקטין או לקטינה" ;

(3) בסעיף קטן (ב), במקום "הבועל אישה שמלאו לה" יבוא "החודר לגוף של אשה או גבר שמלאו להם".

3. ביטול סעיף 347 בסעיף 347 לחוק העיקרי – בטל.

4. תיקון סעיף 347 א בסעיף 347 א(ב) לחוק העיקרי, במקום "הבועל אישה או העושה מעשה סדום באדם" יבוא "החודר לגוף של אשה או של גבר".

5. תיקון סעיף 347 ב בסעיף 347 ב(ב) לחוק העיקרי, במקום "הבועל אישה או העושה מעשה סדום באדם" יבוא "החודר לגוף של אשה או של גבר".

6. תיקון סעיף 351 בסעיף 351 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), המילים "או של מעשה סדום לפי סעיף 347(ב)" – יימחקו ;

- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "הבועל אישה" יבוא "החודר לגוף של אשה או גבר", בכל מקום, במקום "לה" יבוא "להם" והמילים "או העושה מעשה סדום באדם שמלאו לו ארבע שנים וטרם מלאו לו עשרים ואחת שנים" – יימחקו ;
- (3) בסעיף קטן (ה), בהגדרה "בן משפחה", בכל מקום, במקום "בעילה" יבוא "חדירה".
7. תיקון סעיף 353 .7 בסעיף 353 לחוק העיקרי, במקום "סעיפים" יבוא "סעיף", והמילים "או 347(א)" – יימחקו ;
8. תיקון סעיף 354 .8 בסעיף 354 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א)(2) –
- (א) בפסקת משנה (ב), במקום "בעילה אסורה בהסכמה" יבוא "חדירה אסורה תוך ניצול";
- (ב) פסקת משנה (ג) – תימחק ;
- (2) בסעיף קטן (ג)(2), פסקת משנה (ב) – תימחק.
9. תיקון חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב–1962², בסעיף 27 א – המשפטית והאפוטרופסות
- (1) בסעיף קטן (א)(2), המילים "או מעשה סדום" – יימחקו ;
- (2) בסעיף קטן (ז), ההגדרה "מעשה סדום" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהצעת חוק זו מוצע לבטל את עבירת "מעשה סדום" ולאחדה עם עבירת האינוס. כמו כן, מוצע לשנות את המינוח בחוק העונשין, התשל"ז–1977, המתייחס ל"בעילה" ול"בעילה אסורה בהסכמה", למונחים ניטרליים יותר, נעדרי הקשר אידאולוגי-תרבותי, הטומן בחובו משמעויות פסולות מן היסוד. כאמור, מוצע כי עבירת "מעשה סדום" תבוטל ועבירת האונס תאחד תחתיה כל חדירה לגופה של אישה או לגופו של גבר, ללא קשר למגדר הנפגע. ההבחנה בין עבירת האונס לבין עבירת מעשה סדום בנוסחה כיום מובילה להפליה, להשתקה ולפגיעה בלגיטימציה של גברים להתלונן על עבירות מין. בנוסף, מוצע כי בכל העבירות הכוללות את המונח "בעילה", על הטייתו השונות, המקושר למונחי

² ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.

בעלות ויחסי נישואין, יוחלף המונח "בעילה" במושג "חדירה", הניטרלי יותר. המונח "בעילה" טומן בתוכו מטען אידאולוגי; הוא מגלם ומנציח את התפיסה הפטריארכלית על פיה ניתן "לשלוט" באישה על ידי בעילתה – כשהגבר בועל את האישה, הוא מכונן אותה כקניינו.

לצד זאת, נוסף על בעייתיות המונח "בעילה", הביטוי "בעילה אסורה בהסכמה" הקבוע היום בחוק נתפס פעמים רבות כפוגעני, שכן המונח "בהסכמה" אינו משקף את חווייתה של הנפגעת וחמור מכך – באוכלוסיות מסוימות – יכול להביא לסנקציות דתיות וחברתיות מרחיקות לכת לנפגעת. המונח "בהסכמה" עלול להוביל לכך שמבחינה הלכתית תהא האישה הנפגעת אסורה לבעלה. אמנם בתי הדין הרבניים טרם נדרשו לסוגיה וייתכן כי ייטו להתיר את האישה, אך אין בעניין זה קביעה מוחלטת והבחינה תיעשה אד-הוק. במדינה יהודית ודמוקרטית בה חל הדין הדתי בענייני מעמד אישי, לא ראוי לנקוב במילה "הסכמה" כאשר זו עלולה להשליך על גורל נישואיהן של נשים רבות ואף עלולה להניאן מלהתלונן (וכך גם בחברה הערבית). זאת בפרט כאשר ההסכמה אינה נתפסת הסכמה מלאה.

בנוסף, כותרת העבירה "בעילה אסורה בהסכמה" מציינת הסכמה, על אף שזו אינה חלק מיסודות העבירה (בניגוד לעבירת האינוס בה הדגיש המחוקק כי העבירה נעשתה בניגוד להסכמתה החופשית של הנפגעת).

כמו כן, המינוח אינו הולם את היות העבירה רלוונטית לנפגעים גברים ונשים כאחד. חשוב לציין כי העבירה "בעילה אסורה בהסכמה" נוגעת למקרים בהם גבר פוגע באשה, ולא חולשת על סיטואציות בהן הפוגעת היא אישה והנפגע הוא גבר, אף כשהנסיבות זהות לחלוטין – למשל מורה ותלמיד. כמו כן, היא אינה נוגעת למקרים בהם הפוגע הוא גבר והנפגע הוא קטין או גבר. נקיטת הלשון "בעילה", ומשמעותה המהותית והפרקטית, מהווה חלק מהבעיה ועל כן יש לשנות את המינוח כך שיהיה רלוונטי לשני המינים. כמו כן, המונח "בעילה" בחיים המודרניים מתקשר לחיי הנישואין ולמילה "בעל" הבועל את אשתו – ובכך המונח כמעט מעיקרו מניח הסכמה.

בעניין זה יש לציין את העמדה שהוצגה בפסק הדין בעניין בוכריס (בית הדין הצבאי המיוחד 6-16, התובע הצבאי נ' תא"ל אופק בוכריס (02.02.2017)) בדעת המיעוט שלא לעניין זה, שהיטיבה לתאר את הסתירה ובה צוין כי המילה "בהסכמה" המופיעה בכותרת הסעיף אינה חלק מיסודות העבירה וזו סותרת את המילים "בעילה אסורה", שכן אם קיימת הסכמה אזי אין עבירה. על פי גישה זו, המילה "בהסכמה" מובילה לבלבול וסותרת את לשון הסעיף עצמו ומשכך יש לשנות את כותרת העבירה ולהשמיט ממנה את המילה "בהסכמה".

על כן, מוצע לשנות את עבירת ה"בעילה אסורה" לעבירת "חדירה אסורה", לשנות את העבירה של "חדירה אסורה בהסכמה" לעבירה של "חדירה אסורה תוך ניצול" ולשנות את לשון העבירה כך שתחול על זכר ועל נקבה (ובהתאם לכך – על קטין ועל קטינה).

ההצעה נוסחה בסיוע איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת לימור סון הר מלך וקבוצת חברי הכנסת (פ/4928/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' בטבת התשפ"ה (20.01.2025)